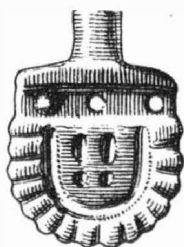

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1962

BRNO 1963

Poznámky:

- 1/ Srov. Přehled výzkumů 1959, Brno 1960, 86.
- 2/ F.Kalousek - A.R.Pernička, Die römische Siedlung bei Vícemilice in Böhmen. SbFFBU 1956, řada L 1, tab.XI:1.

Losfunde auf der Siedlung aus der römischen Kaiserzeit bei Blučina.

Im Herbst 1962 wurde auf der Fläche der bekannten ausgedehnten Siedlung aus der römischen Kaiserzeit in der Flur "Spodní Kolberky" bei Blučina, Bez.Brno-venkov, weiteres keramisches Material gewonnen. Die chronologische Stellung der neuen Scherbenkollektion ist ziemlich breit. Einige Funde können noch in das zweite Jahrhundert gelegt werden, markanter sind jedoch Fragmente vertreten, die Töpfererzeugnisse aus der jüngeren römischen Kaiserzeit vorstellen.

Slovanské kostry z Velkých Hostěrádek.

Milan Stloukal

Záchranným výzkumem Karla Ludikovského ve Velkých Hostěrádkách byla odkryta část slovanského pohřebiště z 11. století se sedmi hroby.

Hrob č. 1 - silně poškozená dětská kostra. Délka lebky 173 mm, šířka lebky 135 mm, délkošířkový index lebky 78,0 /mesokrání/.

Závěr : infans II /7 let/.

Hrob č. 2 - silně poškozená kostra dospělého člověka, z lebky zachováno jen několik zlomků. Pánev mužského tvaru, dlouhé kosti velmi velké s velkými kloubními plochami, výška postavy byla vypočítána na 176,5 cm, tedy velká.

Závěr : muž, ?

Hrob č. 3 - silně poškozená kostra dospělého člověka. Lebka je pouze mírně poškozena, středně robustní se srůstajícími švy. Glabella je středně silná /III.st./, kolmé čelo, temeno tvoří jednoduchý oblouk, týl klenutý a mírně protažený, protuberantia occipitalis externa plochá /1.st./, bradavkové výběžky středně velké, profil orthognatní, mandibula středně robustní. V normě frontalis středně široké čelo, středně silné nadočnicové oblouky, úzký kořen nosu, středně široký jářmový oblouk, středně silný horní okraj očnice, gonia vytočená do stran. Vertikální obrys pentagonoid. Přes polovina chrupu /18 zubů/ vypadla za života. Na lebce jsou stopy zhojených sečných ran. Dvě jdou celkem rovnoběžně napříč čelem, první asi 23 mm a druhá 39 mm nad kořenem nosu. Třetí ranou byl odseknut spodní okraj těla dolní čelisti v šířce asi 5 mm od středu mandibuly směrem doprava do vzdálenosti 33 mm. Odseknutý proužek kosti přirostl, ovšem na několika místech zůstaly mezi tělem mandibuly a přihojeným odštěpkem drobné otvůrky. Cribra orbitalia v očních. Postkraniální skelet středně robustní, dlouhé kosti s velkými kloubními plochami, epifysy jsou plně přirostlé. Pánev mužského tvaru, obratle typ 2 - 3, porovitá struktura horních a dolních ploch obratlových těl. Úprostřed diafýsy levé no femuru stopa po kortikálním zánětu zhojená v dislokaci. Asi 8 cm nad dolním koncem zlomenina levé tibie.

Metrická charakteristika :

délka lebky 193 mm /velmi dlouhá/
minimální šířka čela 96 mm
bizygomatická šířka 123 mm /úzká/
týlní tětíva 109 mm
výška hor. obličejce 68 mm /krátký/
výška očníce 36 mm
výška nosu 52 mm
šířka patra 36 mm
bigoniální šířka 105 mm
obvod lebky 538 mm
1. délkošířkový 74,6 /dolicho/
1. šířkovýškový 95,1 /metrio/
1. týlní 94,8 /vysoký/
1. horního obličejce 55,3 /lepten/
1. nosní 50,0 /meso/
1. Kočkův 81,3 /střední/
výška postavy 165,7 cm /vysoká/

Závěr : muž, matusus /40 - 50 let/, paleoeuropid.

Hrob č. 4 - silně poškozená kostra. Z lebky zachována pouze mozkovna a dolní čelist. Mozkovna je robustní stavby s mohutně vytvořeným reliefem svalových úponů, srostlými švy, středně vytvořenou glabellou /III. st./. Čelo je kolmé, temeno tvoří jednoduchý oblouk mírně stoupající k vertexu, týl protažený, protuberantia occipitalis externa plochá /1. st./, bradavkové výběžky velké, nadočnicové oblouky ploché, kořen nosu středně široký, gonia rovná. Vertikální obrys ovoidní. Pánevní ženskému tvaru, dlouhé kosti středně robustní, kloubní plochy středně velké, epifysy plně přirostlé. Silné degenerativní změny na páteři, vedly až k druhotnému splynutí 5. a 6. krčního obratle, spondylolysis 4. bederního obratle.

Metrická charakteristika :

délka lebky 191 mm /velmi dlouhá/
šířka lebky 132 mm /úzká/
výška lebky 137 mm /vysoká/
šířka týlu 110 mm
vzdálenost kondylů mandibuly 130 mm
výška brady 29 mm
1. délkošířkový 69,1 /hyperdolicho/
1. šířkovýškový 103,8 /akro/
týlní index 92,7 /vysoký/
1. frontomandibulární 110,6 /eury/
výška postavy 163,0 cm /vysoká/

Závěr : žena, matusus /50 - 60 let/.

Hrob.č. 5 - zlomky dětské kostry.

Závěr : infans I /6 let/

Hrob č.6 - mírně poškozená kostra dospělého člověka. Lebka je sice jen mírně poškozena, ale je postmortálně deformovaná, čímž byly zkresleny některé rozměry. Je graciální, se slabě vytvořeným reliefem svalových úponů a otevřenými švy, synchondrosis sphenoccipitalis synostovaná. Glabelle ploché /II. st./, čelo kolmé, temeno tvoří jednoduchý oblouk, týl plochý, protuberantia occipitalis externa plo-

šířka lebky 144 mm /střední/
výška lebky 137 ? mm /střední/
šířka týlu 115 mm
výška obličejce 109 mm /krátký/
šířka očníce 41 mm
šířka nosu 26 mm
délka patra 45 mm
vzdálenost kondylů mand. 123 mm
výška brady 31 mm
kapacita lebky 1576 ccm /arist/
1. délkovýškový 71,0 /ortho/
1. frontoparietální 66,7 /metrio/
1. obličejový 88,6 /meso/
1. očníce 87,8 /hypsi/
1. patra 80,0 /meso/
1. frontomandibulární 109,4 /eury/

délka base lebky 104 mm
minimální šířka čela 94 mm
bizygomatická šířka 127 mm /široká/
týlní tětíva 102 mm
bigoniální šířka 104 mm
obvod lebky 523 mm
1. délkovýškový 71,7 /ortho/
1. frontoparietální 71,2 /eury/
1. Kočkův 84,8 /střední/
kapacita lebky 1444 ccm /arist/

ohá/0 st./, bradavkové výběžky malé, profil obličeje orthognatní, kořen nosu měl-
ký, dolní čelist gracilní, brada středně vysoká. V normě frontalis má lebka střed-
ně široké čelo, ploché nadočnicové oblouky, široký kořen nosu, vysoký nosní otvor,
ostrý horní okraj očnic, středně hlubokou špičákovou jámu, rovná gonia. Verti-
kální obrys tvoří krátký ovoid, týl je plochý. Chrup není téměř vůbec obroušen
/abrase 0-1.st./. Pánev je ženského tvaru, postkraniální skelet graciální, kloub-
ní plochy malé, epifysy jsou plně přirostlé, ale dosud jsou jasně patrné epify-
sární linie, obratle zcela bez degenerativních změn, spondylolysis 4. bederního
obratle.

Metrická charakteristika :

délka lebky 163 mm /krátká/	šířka lebky 147 ? mm /široká/
minimální šířka čela 96 mm	výška lebky 140 ?? mm /vysoká/
bizygomatické šířka 140 ?? mm /velmi š/	obvod lebky 495 mm
výška obličeje 113 mm /střední/	výška horního obličeje 66 mm /střední/
šířka očnice 40 mm	výška očnice 34 mm
šířka nosu 25 mm	výška nosu 47 mm
délka patra 40 mm	šířka patra 40 mm
vzdálenost kondylů mand. 117 mm	bigoniální šířka 99 mm
výška brady 31 mm	kapacita lebky 1418 ccm /arist/
1. délkošířkový 90,2 ? /ultrabrachy/	1. délkovýškový 85,9 ?? /hypsi/
1. šířkovýškový 95,2 ?? /metrio/	1. frontoparietální 65,3 ? /střední/
1. obličejový 80,7 ?? /eury/	1. horního obličeje 47,1 ?? /euryen/
1. očnice 85,0 /hypsi/	1. nosní 53,2 /chamae/
1. patra 100,0 /brachy/	1. Kočkův 90,3 /vysoký/
1. frontomandibulární 103,1 /meso/	výška postavy 157,7 cm /nadstřední/

Závěr : žena, adultus /20 - 30 let/, alpín - dinár

Hrob č.7 - silně poškozená kostra dospělé osoby. Lebka robustní s mohutně vytvo-
řeným reliefem svalových úponů, švy srostlé. Glabella středně vytvořena /IV.st./,
čelo klenuté, temeno tvoří jednoduchý oblouk, týl klenutý, protuberantia occipi-
talis externa hrbolovitě vytvořena /2. st./, bradavkové výběžky středně velké,
kořen nosu středně hluboký. Čelo středně široké, silné nadočnicové oblouky, kořen
nosu středně široký, gonia rovná. Vertikální obrys ovoidní. Chrup s abrasí 3.-4.
stupně. Pánev mužského tvaru, postkraniální skelet robustní, dlouhé kosti se
středně velkými kloubními plochami, epifysy plně přirostlé, obratle se silnými
degenerativními změnami /3.typ/.

Metrická charakteristika :

délka lebky 190 mm /dlouhá/	délka base lebky 98 mm
šířka lebky 136 mm /úzká/	minimální šířka čela 99 mm
výška lebky 145 mm /vysoká/	šířka týlu 117 mm
týlní tětiva 93 ? mm	obvod lebky 537 mm
šířka očnice P 44 mm	výška očnice P 30 mm
vzdálenost kondylů mand. 121 mm	bigoniální šířka 103 mm
výška brady 31 mm	kapacita lebky 1547 ccm /arist/
1. délkošířkový 71,6 /dolicho/	1. délkovýškový 76,3 /hypsi/
1. šířkovýškový 106,6 /akro/	1. frontoparietální 72,8 /eury/
1. týlní 79,5 /nízký/	1. očnice 68,2 /chamae/
1. frontoparietální 104,0 /meso/	1. Kočkův 89,0 /vysoký/
výška postavy 164,7 cm /střední/	

Závěr : muž, matusus /50 - 60 let/

V odkryté části slovanského pohřebiště ve Velkých Hostěrádkách bylo tedy pět hrobů dospělých osob a dva hroby dětské. Z dospělých byly tři muži a dvě ženy. Dva muži zemřeli ve věku matusus a u jednoho není možno určit stáří, z žen zemřela jedna mezi 20 a 30 léty a druhá mezi 50 a 60 léty.

Slawische Skelette aus Velké Hostěrádky.

Bei der Rettungsaktion in Velké Hostěrádky wurden sieben Gräber auf einem slawischen Gräberfeld aus dem 11. Jahrhundert abgedeckt. In fünf Gräbern konnten Bestattungen von erwachsenen Personen festgestellt werden /drei Männer und zwei Frauen/, zwei waren Kindergräber. Den anthropologischen Typus konnte man nur bei zwei Skeletten bestimmen und zwar bei einer Frau /alpin-dinarischer/ und bei einem Manne /paleoeuropid/.

- - -

Sídliště z období římského imperia u Uh. Brodu.

Jiří Pavelčík

Známé sídliště z období římského imperia, zaujímající rozsáhlé území jižně od Uh. Brodu na obou březích říčky Korečnice bylo intensivně sledováno i roku 1962. Hlavní pozornost jsme soustředili na polní trati "Zběsné", "Korečnick" a "Jiříčky", kde místní JZD provádělo povrchové úpravy terénu a orbu těžkými stroji. Terénními pracemi byla zasažena řada objektů, z nichž jsme povrchovým průzkumem získali četný střepový materiál z období pozdního laténu, římského imperia a slovanského. Latén zastupují zlomky typické tuhované stradonické keramiky s kanelovaným povrchem a řadami kolků pod hrdly. Období římského imperia, jemuž náleží hlavní masa nálezů, je reprezentováno především hrubotvarou, tzv. barbarskou keramikou zdobenou otisky prstů, řadami kolků, hřebenováním a rytými liniemi. Méně se již setkáváme s jemným zbožím provinciálním a dokonale vyrobenou domácí keramikou s černým, hlazeným povrchem, zdobenou ozubeným kolečkem, jemným hřebenováním a barbotinem. Část se zlomků provinciální keramiky nese řady sekunderně vyškrabovaných trojúhelníkovitých vrypů. Terra sigillata se tentokrát objevila jen v drobných, silně otřelých zlomcích a jen na jednom z nich se nám podařilo rozpoznat kolo se čtyřmi loukotěmi a girlandu oddělující jednotlivá výzdobná pole. Slovanická keramika se vyznačuje vyloženými okraji. Vyrobena je technikou nálepu a obtáčena na pomalu rotujícím kruhu. Výzdoba se soustřeďuje jen na plece a pozůstává z rovných, rytých linií. Značky na dně jsou již složité. Celkový charakter výroby, značek a výzdoby ji řadí až do X. stol., spíše do jeho druhé poloviny. Tím se zřejmě určuje horní hranice již dříve zjištěné osady zemědělského typu, jejíž hlavní rozkvět podle dosavadních zjištění náleží do IX. stol.

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1962.

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Sady osvobození 19/23.

Odovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Roulík.

Redaktoři: PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.

Překlady: R. Tichý, C. Sc. a E. Tichá.

Kresby: J. Jaša.

Na titulní stránce: Záchytná ploténka ostruhy ze slovanského
kostrového hröbu v Mikulčicích.

Vydáno jako rukopis - 400 kusů - neprodejné.

